

परिशिष्ट

स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षित
प्राथमिक शिक्षकांसाठी मूल्यमापन प्रश्नावली

निर्देश :-

प्रस्तुत प्रश्नावली केवळ एम.एड् (प्रा.शिक्षा) लघुशोध प्रबंधाच्या पुर्ततेकरीता आपणाकडून भरून घेण्यात येत आहे. या प्रश्नावलीच्या माध्यमातून तुम्ही दिलेल्या माहितीच्या संबंध केवळ लघुशोध प्रबंधापुरता मर्यादित असून त्याचा कुठलाही परिणाम आपल्या वैयक्तिक अथवा व्यावसायिक आयुष्यावर होणार नाही, करिता प्रश्नाचे उत्तर निसंकोचपणे द्यावे.

* प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर विचार करून व प्रामाणिकपणे द्यावे.

प्रश्न १ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणाच्या दरम्यान जर कोणते शालेय विषय शिकविल्या जात असेल तर त्याचे नाव लिहा ?

उत्तर :

प्रश्न २ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणाच्या दरम्यान तुमच्या कडून करवून घेतल्या जाणा-या प्रायोगिक कार्याची माहिती द्या ?

उत्तर :

प्रश्न ३ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये निम्नलिखित शालेय विषयावर कोणत्या प्रकारचे प्रशिक्षण मिळाले ?

उत्तर :

१)भाषा शिक्षण (मराठी, इंग्रजी)-----

२) गणित शिक्षण -----

३) पर्यावरण शिक्षण -----

प्रश्न ४ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये तुम्हाला वर्ग अध्यापनासाठी कोणकोणत्या अध्यापन विधिचे प्रशिक्षण मिळाले ?

उत्तर :

प्रश्न ५ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये आपणाकडून कोणकोणत्या शैक्षणिक साहित्याची निर्मीती करून घेतली ?

उत्तर :

प्रश्न ६ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये क्षमताधिष्ठीत शिक्षण विधीचे प्रशिक्षण कशा प्रकारे दिले गेले ?

उत्तर :

प्रश्न ७ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये स्थानिय शिक्षण साहित्याच्या उपयोगासाठी कशा प्रकारचे प्रशिक्षण मिळाले ?

उत्तर :

प्रश्न ८ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणा दरम्यान वर्ग व्यवस्था व विद्यालय प्रबंधनाशी संबंधीत कोणते प्रशिक्षण दिले गेले ?

उत्तर :

प्रश्न ९ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये कोणकोणते नियोजन कार्य करण्याचे प्रशिक्षण दिल्या गेले ?

उत्तर :

प्रश्न १०ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये आपणाला बालकांच्या मानसशास्त्राशी संबंधीत विषयांचे प्रशिक्षण दिल्या जाते काय ? जर दिले जात असेल तर कशा प्रकारे दिले जाते ?

उत्तर :

प्रश्न ११ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणा दरम्यान विशेष आवश्यकता असलेल्या विद्यार्थ्यांशी संबंधित प्रशिक्षण दिले जाते काय ? जर दिले जात असेल तर कशा प्रकारे दिले जाते ?

उत्तर :

प्रश्न १२ला. प्राथमिक विद्यालयात कशाप्रकारच्या सहशालेय उपक्रमांचे आयोजन केले जाऊ शकते ? या संबंधात तुम्हाला कशा प्रकारचे प्रशिक्षण मिळाले ?

उत्तर :

प्रश्न १३ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये तुम्हाला वर्गाच्या मुल्यांकनासाठी कशाप्रकारचे प्रशिक्षण मिळाले ?

उत्तर :

प्रश्न १४ला. प्राथमिक शिक्षणाच्या सार्वत्रिकीकरणासाठी ६ ते १४ वर्षांच्या सर्व विद्यार्थ्यांना शाळेत सार्वभौमिक नामांकन, धारणा व उपलब्धी वाढविण्यासाठी व रथगन व गळती रोखण्यासाठी कोणकोणते उपाय सांगितले जाते?

उत्तर :

प्रश्न १५ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये मुलींचे शिक्षणातील प्रमाण वाढविणे, अनुसूचित जाती व जनजातीच्या सार्वभौमिक नामांकनासाठी कोणते उपाय सांगितले जाते ?

उत्तर :

प्रश्न १६ला. स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणा दरम्यान प्राथमिक शिक्षणामध्ये सुधार करण्यासाठी कोणकोणते उपाय केले जाऊ शकते ? कृपया आपल्या शालेय वातावरणाला लक्षात घेऊन आपले विचार व्यक्त करा.

उत्तर :

प्रश्न १७ला.

स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षणामध्ये प्राप्त शिक्षण विधींना वर्ग अध्ययनामध्ये लागू करण्यासाठी कोणती समस्या आली काय ? जर आली असेल तर त्याची थोडक्यात माहिती द्या.

उत्तर :

प्रश्न १८ला.

स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षण कार्यक्रमाविषयी आपले विचार प्रगट करा ?

उत्तर :

स्मार्ट पी. टी. प्रशिक्षित
प्राथमिक शिक्षकांसाठी मूल्यमापन अवलोकन अनुसूची

Please fill up the following informations (कृपया खालील सुचना भराव्या) :-

Name (नांव) :-

Age (वय) :-

Occupation (व्यवसाय) :-

Sex (लिंग) :-

Address (पत्ता) :-

- 1 . In what type of School/ College do you serve? (A) Govt. (शासकीय) [ ]
(तुम्ही कोणत्या प्रकारच्या शाळेत/कॉलेजमध्ये कार्य करता?) (B) Non Govt. (अशासकीय) [ ]
- 2 . In what Level of educational institution do you teach? (A) Urban (शहरी) [ ]
(तुम्ही कोणत्या प्रकारच्या शैक्षिक संस्थेमध्ये शिकविता?) (B) Rural (ग्रामीण) [ ]
- 3 . How many years of teaching experience do you have ? (A) 1 To 5 years [ ]
(तुम्हाला किती वर्षांचा अध्यापनाचा अनुभव आहे ?) (B) 6 To 10 years [ ]
(C) 11 To 15 years [ ]
(D) More than 16 years [ ]
- 4 . Are you trained ? (A) Yes (होय) [ ]
(तुम्ही प्रशिक्षित आहात ?) (B) No (नाही) [ ]
- 5 . What is your designation ? (A) Head Master (मुख्याध्यापक) [ ]
(तुमचं पद काय आहे ?) (B) Teacher (शिक्षक) [ ]
(C) Teacher with [ ]
special responsibilities
(विशेष उत्तरदायित्व असलेले शिक्षक)

प्रस्तुत प्रश्नावलीत एकूण ७० प्रश्न आहेत. या प्रश्नाचा उद्देश शिक्षकांच्या अध्यापन क्षमतेचे मूल्यमापन करणे हा आहे. या प्रश्नाव्दारे केवळ हे जाणून घेण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे की, एक शिक्षक म्हणून किती प्रमाणात आपली व्यावसायिक प्रगती झाली आहे. प्रश्नावलीमध्ये शैक्षणिक कार्याशी संबंधीत सर्व बाबींचा विचार केला आहे.

शिक्षक ज्या प्रकारचे प्रयत्न करीत आहेत त्या प्रयत्नांना समोर ठेऊन चिकित्सक विचार करून योग्य त्या प्रयासामोर बरोबरचे चिन्ह (✓) अंकित केले. यासाठी निम्नलिखित शेकडेवारीचा उपयोग केला.

शेकडा गुण	श्रेणी
१) ९१ ते १०० %	अति उत्कृष्ट
२) ८१ ते ९० %	उत्कृष्ट
३) ६१ ते ८० %	निश्चित चांगला
४) ४१ ते ६० %	चांगला
५) २१ ते ४० %	साधारण
६) ० ते २० %	साधारणहून कमी

		अतिउत्कृष्ट	उत्कृष्ट	निश्चित चांगला	चांगला	साधारण	साधारणहून कमी
१. सार्वत्रिकरण	१) इ. १ली ची १०० टक्के पटनांदणी केली आहे काय? २) वर्गातील विद्यार्थ्यांची सरासरी उपस्थिती ९५ टक्के पेक्षा जास्त आहे काय ? ३) आपल्या वर्गातील स्थगन/ गळती रोखण्यासाठी प्रयत्न केले आहे काय ?						
२. अभ्यासक्रम	४) आपल्या वर्गाचा १९८८ व १९९५ अभ्यासक्रम बारकाईने अभ्यासला आहे काय ? ५) १९८८ च्या अभ्यासक्रमातील दहा गामाभूत घटकांवर विशेष भर देण्याकरीता किमान दहा उपक्रमांची कार्यवाही केली आहे काय ? ६) आपल्या वर्गाचे/ विषयाचे वार्षिक नियोजन केले आहे काय? ७) वर्गासंबंधी शाळापूर्व तयारी वर्गाचे (उजळणी) आयोजन केले होते काय ? ८) वर्गासंबंधी अध्यापन विषयाच्या २०० पाठांचे टाचण काढले आहे काय ? ९) विद्यार्थी पुंढूदणुकीसंदर्भात महत्वाची शैक्षणिक समस्या सोडविण्यासाठी व्यक्तीगत पातळीवर किमान एक तरी कृतीसंशोधन (कृतीप्रकल्प) केले आहे काय ? १०) शिक्षकक्षमता समृद्धि, आशय समृद्धि, जीवन शिक्षण चे विशेषांक व संबंधीत विषयांच्या हस्तपुस्तिकांचा वापर करता काय?						

		अतिउत्कृष्ट	उत्कृष्ट	निश्चित चांगला	चांगला	साधारण	साधारणहून कमी
	<p>११) आपण अथवा आपली शाळा जीवन शिक्षण मासिकाचे वर्गणीदार आहात काय ?</p> <p>१२) जीवन शिक्षण मासिकाचे नियमित वाचन करता का?</p> <p>१३) आपल्या वर्गाची संपादणुक पातळी कोणत्या स्तरापर्यंत आहे.? (अ,ब,क,ड,ई,फ)</p> <p>१४) शिक्षक कार्यदर्शिका अद्ययावत ठेवली आहे काय ?</p> <p>१५) सन १९८८च्या अभ्यासक्रमानुसार कला, क्रीडा, कार्यानुभव या विषयांचं अध्यापन करता काय ?</p>						
३. मूल्यमापन	<p>१६) निर्धारित केलेल्या क्षमता चाचण्यांचे पूर्व नियोजन केले आहे काय ?</p> <p>१७) वर्गासाठी सत्र परीक्षांचे नियोजन केले आहे काय?</p> <p>१८) वर्षभरात प्रत्येक विषयाचे किमान २० गृहपाठ स्वाध्याय घेतले आहेत काय ?</p> <p>१९) कला,क्रीडा, कार्यानुभव शारीरिक शिक्षण,मूल्यशिक्षण, पर्यावरण शिक्षण या विषयांचे मूल्यमापन नोंदवहीतील नोंदीवरून करता काय ?</p>						
४. शैक्षणिक व्यवहार	<p>२०) आपल्या वर्गाच्या प्रत्येक विषयासाठी किमान दहा शैक्षणिक साहित्य तयार केले आहे काय ?</p> <p>२१) गणित पेटी, विज्ञान पेटी व इतर उपलब्ध शैक्षणिक साहित्याचा नियमित वापर करता काय ?</p> <p>२२) तयार केलेल्या शैक्षणिक साहित्याची वापर आणि निगा याबाबत आपण किती प्रमाणात प्रयत्न करता ?</p> <p>२३) आपल्या वर्गासाठी वर्षभरात किमान दहा आकाशवाणी कार्यक्रम ऐकविले आहेत काय ?</p> <p>२४) बालचित्रवाणीचे वर्षभरात किमान १० कार्यक्रम दाखविले आहेत काय ?</p> <p>२५) वर्गासाठी उपयुक्त अशा किमान १० शैक्षणिक ध्वनिफिली ऐकविल्या आहेत काय ?</p> <p>२६) वर्षभरात किमान २० पालकांचा भेटी घेतल्या आहेत काय ?</p> <p>२७) आपल्या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी अवांतर वाचनाची किमान ३० पुस्तके उपलब्ध करून दिली आहेत काय ?</p> <p>२८) आपल्या वर्गातील अप्रगत विद्यार्थ्यांसाठी किती प्रमाणात प्रयत्न केले आहेत?</p> <p>२९) अध्ययन अक्षमता असणा-या विद्यार्थ्यांसाठी किती प्रमाणात प्रयत्न करता ?</p> <p>३०) विद्यार्थ्यांना स्वयंअध्ययनासाठी प्रेरित करता काय ?</p>						

		अतिउत्कृष्ट	उत्कृष्ट	निश्चित चांगला	चांगला	साधारण	साधारणहून कमी
५. शैक्षणिक उपक्रम	<p>३१) आपल्या वर्गासाठी दरमहा एका परिसरातील सहलीचे आयोजन करता काय ?</p> <p>३२) आपल्या वर्गातील विद्यार्थ्यांना वक्तृत्व स्पर्धेसाठी प्रेरणा देता का?</p> <p>३३) निबंधस्पर्धेसाठी तयारी करून घेता का?</p> <p>३४) नाट्यस्पर्धेसाठी तयारी करून घेता का ?</p> <p>३५) चित्रकला स्पर्धेची तयारी करून घेता का?</p> <p>३६) आपल्या वर्गात गीतमंच/समूहगान यासाठी प्रयत्न करता का?</p> <p>३७) आपल्या वर्गातील विद्यार्थ्यांना क्रीडा स्पर्धेसाठी संधी उपलब्ध करून देता का?</p> <p>३८) पाठांतर स्पर्धेसाठी वर्गाचे नियोजन केले आहे काय ?</p> <p>३९) तालुका पातळीवरील विज्ञान प्रदर्शनामध्ये विद्यार्थ्यांसह सहभाग घेतला आहे काय ?</p> <p>४०) शाळा ,वर्ग पातळीवरील बालसभेत वर्गातील किती विद्यार्थी सहभागी होतात ?</p> <p>४१) विविध गुणदर्शनासाठी किती प्रमाणात प्रयत्न करता ?</p> <p>४२) इ.१ली पासून इंग्रजी यासाठी किती प्रमाणात प्रयत्न केले ?</p> <p>४३) विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये किती प्रमाणात सहभाग आहे ?</p> <p>४४) विविध शासकीय योजनांची प्रभावीपणे अंमलबजावणी केली आहे ?</p> <p>४५) अध्यापनात आनंददायी शिक्षण, विद्यार्थी केंद्रित व कृतियुक्त पध्दतीचा वापर करता काय ?</p> <p>४६) प्रफुल्लोत्तेजन/योगासने करता काय ?</p> <p>४७) रोजच्या दैनंदिनीत स्वतः केलेल्या चांगल्या किंवा वाईट कृतींची नोंद केली आहे काय काय ?</p> <p>४८) स्वतःची जबाबदारी सांभाळून मुख्याध्यापक व इतर सहका-यांना मदत करता का ?</p> <p>४९) वेळोवेळी आयोजित केलेल्या प्रशिक्षण वर्गात सहभागी होता का ?</p> <p>५०) प्रशिक्षणाच्या मिळालेल्या ज्ञानाचा उपयोग वर्ग अध्यापनात करता का ?</p>						
६. मूल्यशिक्षण	<p>५१) महाराष्ट्र शासनाने निर्धारित केलेली दहा मूल्ये आपण अभ्यासली आहेत काय?</p> <p>५२) मूल्यांची रुजवणूक करण्यासाठी किमान दहा तरी उपक्रमांची कार्यवाही केली आहे काय ?</p> <p>५३) मुलगी-मुलगा समान दृष्टिकोन जोपासण्यासाठी किमान दहा उपक्रमांची कार्यवाही केली आहे काय?</p>						

		अतिउत्कृष्ट	उत्कृष्ट	निश्चित चांगला	चांगला	साधारण	साधारणहून कमी
	<p>५४) मुलींच्या शिक्षणासाठी विशेष प्रयत्न करीत असता का ?</p> <p>५५) पर्यावरण संरक्षण/संवर्धन यासाठी किमान पाच तरी उपक्रमांची कार्यवाही केली आहे काय?</p> <p>५६) निर्धारित करून दिलेल्या मुद्द्यांनुसार दैनंदिन परिपाठाचे नियोजन पूर्वक घेता का?</p> <p>५७) राष्ट्रगीत निर्धारित वेळेत, योग्य तालासुरात व शुध्द उच्चारत म्हटले जाते का ?</p>			D-221			
७.पालक-समाज संपर्क	<p>५८) शालेय विकासासाठी समाजाचा सहभाग घेता का?</p> <p>५९) वर्षभरात ग्रामस्थांकडून सावित्रीबाई फुले दत्तक-पालक योजनेमध्ये किती प्रमाणात सहकार्य मिळविले ?</p> <p>६०) कुटुंब कल्याण, अल्पबचत, जनगणना इ. राष्ट्रीय कार्यक्रमात सहभागी होता का ?</p>						
८.शिक्षकाचे व्यक्तित्व	<p>६१) वेशभूषा शिक्षकी पेशास साजेशी आहे का?</p> <p>६२) शाळेतील उपस्थिती नियमित व पूर्ण वेळ आहे का ?</p> <p>६३) व्यावसायिक कौशल्ये उंचावण्यासाठी विशेष प्रयत्न करता का?</p> <p>६४) वरिष्ठ अधिकारी यांच्या सुचनांचे पालन करता का?</p> <p>६५) शिक्षक- विद्यार्थी आंतर क्रिया प्रभावी होण्यासाठी विविध अध्यापन पध्दतींचा अवलंब करता का ?</p> <p>६६) सहकारी शिक्षकांशी संबंध मैत्रीपूर्ण व सौहार्दपूर्ण आहेत का ?</p> <p>६७) शुध्दलेखनाच्या नियमानुसार स्वतःचे लेखन असावे यासाठी पुरेपूर प्रयत्न करता का ?</p> <p>६८) स्वताच्या शैक्षणिक अनुभवावर काही शैक्षणिक लेखन केले आहे का ?</p> <p>६९) आपल्या वर्गातील मुलांवर योग्य संस्कार व्हावेत यासाठी आपण किती प्रमाणात प्रयत्न करता?</p> <p>७०) स्वतःहा प्रसन्न राहण्याचा आपण नेहमी प्रयत्न करता का ?</p>						
	एकूण						